

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القیم

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جدیده مع المنو به

قبول او انور

درج ایندین آثار اعاده او نیاز

دیر، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسات و باطالع کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و مشوره اسلامیه و بحث ایمر و هفته ده بر نشر انور.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

در سعادتده نسخہ سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی التي آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	»	۶۰۵	۳۰۵ روبله
سائر ممالک اجنبیه	»	۱۷	۹ فرانق

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیرلہ دن مقوا بودو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۷۴

۲۲ محرم ۳۲۸ پنجشنبه ۲۱ کانون ثانی ۳۲۵

اوچنچی جلد

ادراك و تقدیردن مهجور شخص متحکم بر شروردن بشقه کیمسه ادعا ایده من .

نماز و اوروج اسلامیتک بنا قلندینی ارکان خسه بی تشکیل ایدن وظائف جلیله دن اولدینی ضروریات دینه یه آشنا اولان هر مسلمانک بیلدیکی بر حقیقتدر . بناء علیه اساس اسلامیتی منکر اولمیان ، دین میندن بالکلیه تعری ایتین کیمسه نمازی و اوروجی لاشی منزله سنده طوته نماز .

نمازی و اوروجی اسلامیتدن خارج بر اقوبده ارباب صلاتی جهله عبادتکاران تعبیر غلیظه یاد ایدن ، خلاف ذوالجلاله ایضای سجده کیفیت مشروعه سنی « سرزمین دم بهوامی کند » ترنمایله استخفافه یلتهن بر شخص هیچ بروقت مؤمنلر ایله اخوت دینه دعواسنده محق اوله نماز . [۵]

مناسرتلی اسماعیل حق

- مابعدی وار -

[۵] « کوی عبادات خدای کند » مصرعیه تردیف اولنان بونظم اکبردن برذاته اسناد اولنور . اکر صحیح ایسه بوذات طرفندن استخفاف صورتیه دکل ، بلکه نمازده واجب الرعایه اولان تعدیل ارکانی کوزه ده رک خاشعانه ، متضرعانه سجده ایتینلره ، خروس دانه ده و شیرر کبی علی الغفله یاتوب قائلانلره قارشی خشوعه دعوت مقصدیه سویله نمش اوله بیلیر .

« عصر » سورة جلیله سنک تفسیری

کوریلیرورکه بوسوره کریمه ده کی ایمان ده مطلقدر ، هیچ برشی ایله مقید دکلدر . بونکله برابر مخاطبین عننده معروف اولان معنایه محمولدر . ایدمی ایمانی عمومه قارشی اولان خطابه اک ملایم کله جک بر صورتده تعریف ایچون شویله دیملیدر : ایمان نفسک خیر ایله شرک ، فضیلت ایله رذیله نك بیننی یقیناً فارق اولمسی ؛ بو عالم موجودات اوزرنده خیره راضی اولان ، لکن شره راضی اولمایان ، فضیلتی ایستین ، لکن رذیله بی ایستهمین بروجود مطلقک نکهبان بولندینی یینه او اطمئنان ایله بیلیمسی ؛ مخلوقاتی آره سندن دیلیدیکنی اسرار الهیه سندن بعضیتنه محرم ایده رک بوممتاز انسانلری ابنای بشره طریق رشادی کوسترمک ، قلوبه هوسات فاسده نك نصل کیره بیله جکنی ، عقوله دلائل صحیحه نك هانکی طریق ایله داخل اوله بیله جکنی بیلدیرمک وظیفه سیله مکلف طوتمش اولمسی ده او واجب الوجودک آثار رحمتدن بولندینه اعتقاد ایتیمی در ؛ تا که بشر او دلائل صحیحه یه توجه ایتسون ؛ او طریق ایله کنديسنه تلقین اولنان حقایق حسن تلقی ایلسین ؛ قلبنده هوسات فاسده یه قارشی آجبق طوران منافذی قاپاسین ، او کی هوساتک ایلریده مأمول اولان سریاننده قطعی ، ابدی بر عزم ایله مدافعه ده بولنسون .

ایشته (واللیل اذا یغشی) سورة جلیله سنده کی (و صدق بالحسنى) قول کریمک مدلولی اولان ایمان بودر . یوقسه بوراده کی ایمان یالکمز بزم شریعتمزده وارد اولان تفصیل احکامی ایقانه مقرون اولان بر تصدیقدن عبارت دکلدر . زیرا حکم هر مکانده و هر زمانده کی

مقتون کم آلاتی ، مجلوب تصنیعات بی غایاتی بولندینی ابلیس بر تللیس ، عدو مجاهر اسلامیت معهود (دوزی) بی عالم اسلامیت فوقه چیقارمق ، اوئی یگانه بر عقل سلیم ، بر قوه قدسیه صاحبی ، برداهی بی مدانی کوستره بیلیمک ایچون بوتون اکابر دین اسلام ، بالجله علمای اعلامی محتوی میلیونلر ، بلکه میلیونلرجه جماعات اسلامیه بی کندی فکر نهجه معامله لری فقدانندن ناشی حسیض اسفله ، فرومایه و بی دین درکه نادانینسه ایندیرمکه چایشان بوشخص بی وایه و بی اذعانک ماهیت معنویه سی بوراده سرفته جرئت ایتدیکی ترهات ایله ده انکشاف ایتکده در .

ایمدی هر سوزدن اقدم بد دین و بی دین اولمق فصاحتنه دائر واقع اولان شو اعتراف مجرمانه عالم اسلامیت نامنه کنديسنه رد اولنور . ذاتاً اقرار حجت قاصره اولوب اونکله یالکمز مقرر الزام ایدیلیر ، غیرینی حقنده تأثیری اوله نماز .

آراسنه یالان ، یا کاش بر قاج حدیث قاهره ق ترویج باطله آلت ایلدیکی دیگر سوزلری ده فقره ، فقره آریله رق بروجه آتی ابطال اولنور :

(اولا) در میان ایتدیکی بر قیاس فاسده نظراً اسلامیت بنای متین عالینسی بالطله لامنه یلتهن او مدهش دشمن دوزی خانی ده مسلمان عد اولنورمش . زیرا مسلمانلق اسم ایله ، نماز و اوروج ایله اولیوب تدریس و مطالعه یه حصر اوقات ایله تحقّق ایدرمش ، دوزی ده ساعات حیاتی تدریس و مطالعه ایله کچیرمش ، عبادالالهک تنویر اذهاننه ، تأمین منافعه چالشمش . بناء علیه نمازی ، اوروجی تحقیر ایدن ، ایمانی وانصافی اولمیان دوقتور دوزی ده مسلمان ، همده بک جوق مسلمانلردن بیک قات زیاده مسلمان عد اولنمق لازم کلیرمش . بوقیاسک هر مقدمه سی فاسد اولدینندن بالضروره نتیجه سی ده فاسددر . مسلمانلق قوری اسمله ثابت اوله جفتی کیم ادعا ایده بیلیر . هر زمان مسلمان اسم وشکلنده منافق بولنور . زمان سعادتده رئیس المنافقین اولان خبیثکده اسمی عباد ایدمی .

اسلامیتک عنوان مجرد ایله دکل ، حتی ایضای صوم و صلات ایله ده تمام اوله جفتی بز هیچ بر زمان ادعا ایتمز ، دائماً اعتراف ایدرزکه بولنردن بشقه ده بک جوق وظائف و ارکان اسلامیه وارددر ، حقیه مسلمان اوله بیلیمک ایچون جمله سنی ایفا ایتک لازمدر . چونکه هیچ بروظیفه دینه حکمت و مصلحتدن خالی دکلدر .

[نصل که (التعظیم لامر الله والشفقة علی خلق الله) عبارته جلیله سیله بوتون وظائف و ارکان جلیله مرک ایکی اساس عالی اوزرینه بناقلنمش اولدینی افاده بیورلمشدرکه بری اوامر الهیه تعظیم ایله حقوق اللهه مراعات ، دیگری ده خالق ابراز شفقتله ابطال حقوقدن مجانبت ایله مکدر . بویکی اساسک برینه ابتنا قلنامش هیچ بر تکلیف شرعیمز یوقدر .] بو حوالده اسلامیتده نماز و اوروج کی فرائض دینه نك هیچ دخلی اولیوبده - هر نه یه دائر اولورسه اولسون - تدریس و مطالعه ایله اشتغالک کافی اوله جفتی مسلمانلقدن صد مرحله دور احکام اسلامیه بی

کبی، عفت کبی، انصاف کبی، اخلاص و محبت کبی اوصاف کریمه نیک محل صدوری اولان ملکات فاضله در.

ایشته ایستر بدنه متعلق بر فعل ظاهر شکنده تجلی ایستون، ایستر روحه عائد بر وصف باطنی شکنده کورونسون، بونلرک کافه سی صالحات اعمال جمله سندن در. اعمال ملکاته تعلق ایدر؛ زیرا نفس مجاهده ایله اعماله آلیشدیلیرسه آرتق او اعمال عادت شکنده صدوره باشلار. شرایمک هرامته آمر اولدینی احکام ده بو اعمال عداینه داخل اولدینی کبی پیغمبر کوندولمین امتلره عقلک کویسترش اولدینی حرکات فاضله ده یینه بو اعمال صیره سینه کیرر. صالحات اعمالک اولیه اساسلری واردر که بتون اینسای بشر عنندن معروف اولوب هیچ برامت عنندن جای اختلاف اولماز؛ برقاچ سطر اول ذکر ایتدی کمز اساسلر کبی. ایشته بونکته یه مبنیدر که اساسلر کتاب میننده معروف، اضدادی ایسه منکر تسمیه ایدلشددر. یعنی اولکیلرینی ارواح سلیمه قبول ایدیور، اونه کیلرینی عقول صحیحه انکار ایدیور.

(التواصی) ایکی شخصدن برینک دیکرینه برشی توصیه ده بولمیسیدر. (الحق) باطل مقابلدر که معناسی همان هر کسجه معلوم اولقله برابر ناسک قسم اعظمی بو معنایی جزئیات حمل ایدر کن یا کیلرلر. مثلاً ایچلرندن بری قانقارده بطلانی پک آشکار اولان بر باطلی حق صورتنده تلقی ایتک ایستر. اگر سوره ده کی حق کله سی توصیه ایدن آدمک تلقی سینه محمول اولق لازم کله ایدی، او زمان معنی شویله اولوردی: هر بری آرقداشنه حقیقته معتقد اولدینی شیء توصیه و او توصیه ایتدیکی شیء قبول ایتسنی طلب ایدر. حالبو که بعضاً مخاطب متکلمک حقنه قائل اولامیه جنی ایچون آرتق تواصی بر نوع تزارع شکلی آلیر. اولیه یا، هر بری دیکرینی ایستمدیکی برشیته دعوت ایتش اولیور که بوده عینله نزاع در. بناء علیه معنایی بو صورتله حمل صحیح اولماز. صحیح اولان ایکی شخصدن هر بری دیکرینه حق اعتقاد ایتش اولدینی شیء تحری ایله توصیه ایتسی در که بو صورتله قارشینده کنی تحری دلالتله، اصل حق و وصول ایچون دقیق نظره سوق ایتش اولیور. اگر مخاطبک بو تحری سنده ضلاله طوغری کتدیکنی کوررسه دلیل اقامه سی صورتیه رشاده چویره جک، استدلاله نقصیرینی آکلارسه ایقناظ ایایه جک امورک بواطنه نفوذ ایتسکسزین ظواهریه اکتفا طبعیتده اولدینی حس ایدرسه امان فکر و نظردر بولمسنی اخطار ایده جک. شمعی بو ایکی ارقداشیدن بری دیکرینه قارشی نه کبی وظائفه مکلف ایسه دیکری ده او صورتله کنیدی مکلف طوته جق. بونلردن هر برینه تواصینک فرس اولسی کبیر ایچون مباح، یاخود واجب اولان شیء صغیر ایچون ده مباح یاخود واجب قیلار؛ شوقدر که بو حال هر برینه آخرک حقنه رعایت ایتسنه مانع اولماز. ایمدی صغیرک کبیره قارشی اولان وصیتی ایچون کیرک صغیره اولان وصیتک اداسنده کی طریقندن بشقه بر طریق واردر که هر قوم بو طریق آداب مخاطبه لری ایجابجه بیلیر.

تواصی بالحق صالحات اعمال عداینه داخلدر. لفظاً ذکر اولنمسنده کی

انسان اوزرینه محمول اولدینی ایچون یالکز حضرت محمد (صلعم) ک امتنه منحصر قالمیه رق ماضیده، حالده، استقبالده، کلش، کله جک امتلرک کافه سینه شاملدر. سوره جلیله ده کلام احکام انساندن بر حکم عامک تقریری ایچوندر که حضرت پیغمبرک رسالتی ده بو عامک حکمنه داخل اولور. بناء علیه حضرت پیغمبرک رسالتی کنیدی سینه تبلیغ اولنوب ده سنداً ودلالة قطعی ثابت اولان نصوصک کافه سی تصدیق ایتین آدم کرک عمومیتی اعتباریه بونصک حکمنجه، کرک دیکر سوره لرده کی برچوق آیاده مندرج نصوص تفصیله ایجابجه دنیا و آخرتده خاسر قالیر.

یوقسه ایمان ناسک اعتقاد تعیر ایتدیکی اوماهیت مجرده دکلدر که عقلک، وجدانک دخلی بولنمقسزین صرف تقلیددن عبارت اولدینی حالده بیله قبول ایدلسین. زیرا بوقیلدن اولان ایمان مرسلینک، انبیانک رسالتی، نبوتی تصدیق ایتش اولان برچوق امتلری خسراندن قورتاراماشدر.

اصل ایماندن مقصود روحک اطمئناننه، قوای روحیه نیک معتقداته کمال انقیادینه مقرون اولان تصدیقدر. نته کیم (انما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله ثم لم يرتابوا وجاهدوا بأموالهم وانفسهم فی سبیل الله اولئک هم الصادقون) آیت کریمه سی بو حقیقتی صراحتاً ناطقدر. ایشته جناب حق طرفندن انسانلرک دنیا و آخرتده خسراندن نجاتی ابدی کنیدی سینه منوط قیلان ایمان بوایماندر که ایلریده بر آزدها ایضاح ایدرز.

لکن ناسک بالالردن ایشیده رک او کړندیکی، برمسلمان چوجنک قالقوبده معناسی، ماهیتی آکلامقسزین دینله دولادینی، سوق حمتله مدافعه سینه قالقشدینی ایمانه کلنجه، - نصل که برخرستیان، یاخود بریهودی، یاخود برمجوسی چوجورغی ده بو صورتله یتیشیر - عندالله هیچ بر قیمتی حائر دکلدر. نزد الهیده مظهر قبول اولان ایمان ایسه آنجق او اطمئنان روحدر که روح او جوهر علوینک کنیدی سینه نازل اولدینی ادراک ایدر؛ کذاک او اعتقاد قلبیدر که صمیم قلبده کی موقعی یینه قلب تقدیر ایلر. ایشته حیات حقیقیه روح دینلمکه شایان اولان، روحک بتون لوازم کمالی احضار ایدن ایمان بودرلو ایماندر. لکن حقیقتده ایمان اولدینی حالده ایمان دینکلری ماهیت، ارواحک بادی هلا کی اولان، انسانلری کربوه محوه سوروکلین فلاکت محضدن بشقه برشی دکلدر.

سورده کی (صالحات) کلنجه: ذوق سلیمک، طبع مستقیمک رد ایتدیکی برطاقم اعمال خیردر که خواص و عوامه نفی دوقونان، جمله ستنک امور و مصالحیه هم آهنگ بولنان اعمال معروفه در. بو اعمالدن بر قسمی بوتون مخلوقاته افاضه خیر و احسان ایدن خلاق کریمه قارشی عرض شکراندن عبارتدر؛ هر دین صحیحک مرعیت احکامی زماننده آمر اولدینی عبادات صحیحه کبی. بر قسمی ده طریق خیرده بذل مال ایتک، بیچاره لره معاونتده بولنق، اثنای حکمه عادلانه داورانمق، مظلوملری غدردن قورتارمق کبی تفصیلی موجب تطویل اوله جق ده برچوق حرکات مرضیه در. بر قسمی ده امانت

نکته، قدری اعلا ایتک، بونک ده باشی باشه مدار نجات اولان بر اصل بولندیغه اشارت ایلکدر .

توصیه حقده بولنان بر آدم کندی وصیتی ایله عامل اولسه بیه شو وظیفه ادا ایتش اولمغه نجات بولور، یعنی نجات یالکیز توأسی بالحقه منوطدر، ظننده بولنق طوغری اوله ماز. آیت کریمه قرآنک بتون نوع کلامه مابه الرجحانی اولان طریق ایجاز اوزرینه وارد اولمشدر. یوقسه مراد، حق اوزرنده اولان وحق ایله وصیتده بولنان دیمکدر. ذاتاً عندالعقلا مسلمدر که برشیء توصیهده بولنان، خلقی برشیء دعوت ایدن آدم آنحق کنیدی اوشیدن بیوک بر نصیب آلاندر. اوله یاه، برایشی حسن ایفا ایتمین و حسن ایفا ایتدیکی بر طرفندن بللی اولمایان آدم فصل اولورده بشقه لرینی اوایشی یا پیغه دعوت ایدر. یا خود ایتسه ده موفق اوله بیلیر؟ کنیدی لری منکراتدن چکنم دکلری حالده ناسی معروفه سوق ایدنلره کلنجه بوبر دعوت صحیحه عد اوله ماز. زیرا بویه لری اصول دعوتی بیلمیورلر. بونلر بودعوتلرنده موفق اولق شویله طورسون، ناسی ایصال ایتک ایتدکلی فایتدن بوسبتون تنفیز ایدیورلر. کتاب مینده کی خطاب ایسه عندالعقلا مألوف و معروف اولان طرزده در. ذاتاً (وتواصوا) دینیلوب (وأوصوا) دینلمه مسی شونی بیان ایچوندر که خسرانندن نجات افراد امتدن هر برینک اولا بالذات حقه حریص اولسی، صکرده ده هر برینک او حق قومه توصیهده بولنمسیله قائمدر. ذاتاً بر کیمسه حق کورنجه آرقداشنه توصیهده بولنق ایسترایسه بالطبع کنیدی ده حق کوردیکی کبی قبول ایتک ایستر. عادتاً بوعبارة جزیه ده مؤمنلرک حق ایله توأسی ایتیری، کنیدی لرینه توجیه اولان وصیت حق قبول ایللری منصوصدر.

مرحوم شیخ محمد عبده

محمد عاکف

بسم الله الرحمن الرحیم

اجتهاده دأر

در دینی قره لهجریده صکره :

علمندن، تبعاتندن، اجتهادندن باشقه هیچ بر مذهب، هیچ بر شخصه تقید ایتمین اصحاب اقتدار پک زیاده آزماشدی، وکوندن کونه آزالیوردی. نهایت بر کون هیچ بر صاحب جهد و اقتدارک قالمایه جغندن قورقولیوردی. چونکه آرتق بونک علائمی کورولمکه باشلامشیدی. اوللری اولدینی کبی، علوم اسلامی، فقه، مساعی اجتهاد و تبعه منحصر دکلدی. آرتق فقه ایچون، اجتهاد ایچون بر چوق مزاحم توره مشیدی: علوم عربیه، علوم جدلیه، علم تاریخ... ایشه علمادن اوله جنی مأمول بر چوق ذوات آیریش؛ شو علوم محدثه و علوم داخله ایله اشتغال ایتمکه باشلامش ایدی. بتون بوعلم ایچون فقهانک دخی آز چوق رغبتلری اوله یور دکلدی. علم فقهانک زیاده علوم جدلیه دن،

علوم فلسفیه دن متأثر اولیوردی. علم اصول فقه، علم خلاف ایشه بوتأثرک نتیجه سی اوله رق میدان کلمشیدی. شعبات علوم جوغالدجه سالک و متخصصلری دخی او نسبتده آرتیوردی. فقط علم فقه و اجتهاده قارشو بولاقیدنک میدان کلمکه باشلامغه برابر، استعداد ملی کیزی بر صورتده دوچار انقسام اولیوردی. اشته بوتاریخلر برینک مبادی ظهوری، اوته کینک ایسه مبادی ادباری اولیور.

آئمه دن برینک مذهبی قبول ایدن علما بیننده علم فقه اوزرنده مباحثه و مجادله ایتک اصولی موده اولمغه باشلادی. بوحال کیتدکجه ترقی ایتدی. هر طرف کندی مذهبه دأر و نائق طویلا یور؛ دلائل حاضرله یور؛ هر احتمال قارشو مدافعه ایچون تدارکاتده بولنیوردی. حتی بوحال او قدر ایله ره لیدی، که بیوک، کچوک حتی امرا بیه بوکا اشتراک ایدر اولدیلر. عادتاً مباحثه مجلسلری اوزمانک خصوصی «تمایشلری صرمه نه کیدی. طبیعی غلبه ایدنلر حکمدارلر طرفندن نائل مکافات اولیورلردی. بوحالنه میدان فقهیده ایکی درلو تأثیر اجرا ایتدی:

۱ — هر مباحث کندی مذهبی داخلنده تبعات اجرا ایتدکجه، آنی مدافعه یه چالیشدقجه طبیعی اوله رق مذهبه اولان محبتی، شدت مربوطیتی تزیاید ایدیوردی.

۲ — مباحثک کندی مذهبه اولان شدت محبت و مربوطیتی و آنی مدافعه ایچون سعی و غیرت ایتمسنندن عکس العمل طریقله خصمی قلباً و روحاً تباعد ایدیور، عادتاً تعصبه قدر ایله ره لیدیوردی.

مذاهب تأسس ایتدکن صکره بولندقلری مراکز داخلنده قالمادی. جغرافیا اعتباریله ودها سائر مناسبات حسیله مستعد اولدینی جهاته انتشار ایتدی. مذهب حنفی ماورای النهر و ترکستانه، مذهب مالکی مغربیلر و بربریلر ایله اندلسه قدر ایله ره لیشیدی. بوا یکی مملکت مستشنا اولاق اوزره مذهب شافعی هر مملکتده بولنیور؛ مذهب حنبلی مرکز و حوالیسنده انتشار ایتمشیدی.

بومذهبلردن هانکیسی اولورسه اولسون کیتدکلی بلادده دین مبین اسلامک یکانه بر مذهبی کبی تلقی اولیور؛ باشقه مزاحم دخی موجود بولندیفندن آرتق کندی حدودی دأر رسنده مستعد اولدینی اولدینی قدر توسع ایدیوردی. هله حکومت محلیه جهده مظهر قبول اولورسه بوسبتون رسمیت کسب ایدر؛ علما و حکومت واسطه سیله عوامه دخی نفوذ ایدرک منتهاسنه واصل اولور؛ حتی تعصب درجه سنی بولیوردی. بناء علیه او مملکتلرده افتا و محاکمک او مذهب اوزره جریان ایده چکی طبیعیدر. حکومتجه قضانک انفاذینی، اهالیجه افتانک قبولی تأمین ایچون حاکم و مقتیلر مذهبک فقهایی قدیمه سندن برینه استناد ایتکی مجبوری بیلورلردی.

بغداد، کوفه، مدینه... کبی مراکزده ایکی صنف علما موجود بولنیوردی:

۱ — هیچ بر مذهبه تقیدی بولنیوب بی طرف قالانلر.

۲ — مذاهبدن برینی آز چوق التزام ایدنلر.